Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Marka Poura

Osobnostní prediktory konzervatismu, liberalismu a autoritářství

Hodnocená diplomová práce má vysoce uspokojivý poměr mezi obsahem a rozsahem. Na cca 60 stranách vlastního textu zvládá autor kriticky komentovat „středoproudý" výzkum konzervatismu (a liberalismu) i s nabídkou alternativních vícedimenzionálních modelů. Jedním z přínosů této práce je recentními výzkumy a metaanalýzami zdůvodněné odlišení autoritářství a konzervatismu. Druhým cenným přínosem této práce je obdobně zdůvodněné odlišení konzervatismu ekonomického a sociálního. Zajímavý rozpor, na který autor upozorňuje (a jehož vysvětlení by mne zajímalo), je rozpor mezi citovaností a empirickou přesvědčivostí unidimenzionálních a vícedimenzionálních modelů politické ideologie. Jak autor přiznává, vychází jeho pojetí z třífaktorového modelu Stennerové. Nepostřehl jsem však, co ho vedlo k tomu, že se (už před realizací vlastního výzkumu) rozhodl právě pro tento model. Třetím podstatným přínosem, zmíněným už v samotném názvu, je korelování třídimenzionálního modelu s osobnostními charakteristikami Big Five.

Teoretická práce se opírá o téměř sto studií zahrnujících i metaanalýzy. Nedávné výstupy poněkud oslabily autorův zájem o historický vývoj konceptu autoritářské osobností, který by byl více než zajímavý. Autor se v tomto ohledu spokojuje s Gordonovým konstatováním, že jde o pojem původně formulovaný v rámci psychoanalytických teorií, a pak rovnou směřuje k jeho různým operacionalizacím. Je ovšem otázkou, nakolik se tyto dotazníkové operacionalizace vzdalují od původního smyslu daného konceptu. V této souvislosti by se totiž nabízela otázka, jaké možnosti a meze zvolené operacionalizace přinášejí, což je otázka nadřazenější vztahům mezi jednotlivými dotazníky a sebeposuzujícími škálami.

Metodologické i statistické zpracování vlastního výzkumu hodnotím hned z několika hledisek jako vysoce nadstandardní. Jednak vítám, že je celá studie předregistrovaná, dále považuji za velmi cenné, že se podařilo zařídit zařazení výzkumu do omnibusového šetření na reprezentativním souboru České republiky (to je na oboru psychologie poměrně neobvyklé) a do třetice nelze opominout kvalitu statistického zpracování, které kromě jiného využívá i konfirmatorní faktorové analýzy, která spíše mluví pro potvrzení třífaktorového modelu.

V empirickém šetření byla potvrzena korelace konzervatismů mezi otevřeností, extraverzí a emoční stabilitou. Klíčové je potvrzení dvou složek konzervatismu – sociální a ekonomické, které spolu statisticky významně negativně korelují. Vzhledem k tomuto nálezu mne napadá, jestli je opodstatněné obě složky nazvat konzervatismem, což navozuje očekávání konvergence (nikoli divergence) adjektivy odlišených složek.

Celkově vnímám diplomovou práci jako nadstandardní, jednoznačně naplňující požadavky kladené na úspěšné diplomové práce. Práci navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Marka Poura

Osobnostní prediktory konzervatismu, liberalismu a autoritářství

Hodnocená diplomová práce má vysoce uspokojivý poměr mezi obsahem a rozsahem. Na cca 60 stranách vlastního textu zvládá autor kriticky komentovat „středoproudý" výzkum konzervatismu (a liberalismu) i s nabídkou alternativních vícedimenzionálních modelů. Jedním z přínosů této práce je recentními výzkumy a metaanalýzami zdůvodněné odlišení autoritářství a konzervatismu. Druhým cenným přínosem této práce je obdobně zdůvodněné odlišení konzervatismu ekonomického a sociálního. Zajímavý rozpor, na který autor upozorňuje (a jehož vysvětlení by mne zajímalo), je rozpor mezi citovaností a empirickou přesvědčivostí unidimenzionálních a vícedimenzionálních modelů politické ideologie. Jak autor přiznává, vychází jeho pojetí z třífaktorového modelu Stennerové. Nepostřehl jsem však, co ho vedlo k tomu, že se (už před realizací vlastního výzkumu) rozhodl právě pro tento model. Třetím podstatným přínosem, zmíněným už v samotném názvu, je korelování třídimenzionálního modelu s osobnostními charakteristikami Big Five.

Teoretická práce se opírá o téměř sto studií zahrnujících i metaanalýzy. Nedávné výstupy poněkud oslabily autorův zájem o historický vývoj konceptu autoritářské osobností, který by byl více než zajímavý. Autor se v tomto ohledu spokojuje s Gordonovým konstatováním, že jde o pojem původně formulovaný v rámci psychoanalytických teorií, a pak rovnou směřuje k jeho různým operacionalizacím. Je ovšem otázkou, nakolik se tyto dotazníkové operacionalizace vzdalují od původního smyslu daného konceptu. V této souvislosti by se totiž nabízela otázka, jaké možnosti a meze zvolené operacionalizace přinášejí, což je otázka nadřazenější vztahům mezi jednotlivými dotazníky a sebeposuzujícími škálami.

Metodologické i statistické zpracování vlastního výzkumu hodnotím hned z několika hledisek jako vysoce nadstandardní. Jednak vítám, že je celá studie předregistrovaná, dále považuji za velmi cenné, že se podařilo zařídit zařazení výzkumu do omnibusového šetření na reprezentativním souboru České republiky (to je na oboru psychologie poměrně neobvyklé) a do třetice nelze opominout kvalitu statistického zpracování, které kromě jiného využívá i konfirmatorní faktorové analýzy, která spíše mluví pro potvrzení třífaktorového modelu.

V empirickém šetření byla potvrzena korelace konzervatismů mezi otevřeností, extraverzí a emoční stabilitou. Klíčové je potvrzení dvou složek konzervatismu – sociální a ekonomické, které spolu statisticky významně negativně korelují. Vzhledem k tomuto nálezu mne napadá, jestli je opodstatněné obě složky nazvat konzervatismem, což navozuje očekávání konvergence (nikoli divergence) adjektivy odlišených složek.

Celkově vnímám diplomovou práci jako nadstandardní, jednoznačně naplňující požadavky kladené na úspěšné diplomové práce. Práci navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

Radvan Bahbouh

Katedra psychologie FF UK